

почетком 1969. године.

Постало је јасно да се чланом 92, у ствари, само ствара супсидијарна надлежност Уставног суда. Међутим, она се сасвим разликовала од нашег данашњег поимања принципа супсидијарности, како је данас садржан у Одељку 75 Закона о Уставном суду. Био је *de facto* замењен управном жалбом о којој је одлучивао Врховни суд. Очигледна је надахнутост одредбама из члана 241. (2) Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије од 1963. године. Осим у случају Уставног суда Хрватске (члан 412. Устава Републике Хрватске из 1974. године), ова одредба се више није појављивала у уставима федерације и република од 1974. године. Уставна жалба је недопуштена ако претходно нису исцрпљене све законом предвиђене могућности за заштиту права.

Један од чланова комисије који је радио на примени смерница за Закон о Уставном суду, прикладно је то изразио, приметивши да ће „уставни закон о судовима и канцеларији јавног тужиоца морати да обезбеди да се ова моћ може употребити само у изузетним случајевима.“ Из тога можемо закључити да је било замишљено нешто сасвим другачије од онога што нам је познато из тренутне законске одредбе. Занимљиво је и то што су за одлуку по уставној жалби биле предвиђене две могућности. Према првој, Уставни суд је могао директно анулирати појединачни правни акт, па би тело које га је донело, последично томе, било обавезано правним мишљењем Уставног суда. Према другој, Уставни суд је могао само установити кршење уставом загарантованих права и слобода, што би дато тело обавезало да предузме кораке у складу са законом како би исправило насталу ситуацију. Према томе, уставна жалба у правом смислу речи *de facto* не би била предвиђена законом о чехословачкој федерацији, под нашим условима.

Међутим, југословенска одредба закона о уставном судству из 1963. године није усвојена у целини. Она је више послужила као инспирација. Споменуо бих Миодрага Јовичића, који је у својим радовима на пољу компаративног уставног права, који су и данас многима извор надахнућа (на пример, „Савремени феудализам“, „О Уставу“, „Закон и законитост“), наглашавао да ће чак и у случајевима када је формулација устава идентична *ad litteram*, исход њене примене увек одражавати стварност специфичног стања федерације. Због тога, када говорим о разликама, држим на уму да би идентична законска регулатива несумњиво функционисала другачије у условима Чехословачке, него у условима Југославије од пре педесет година. Уставни суд Републике Чешке тренутно одлучује о више од четири хиљаде уставних жалби годишње, од чега је далеко највећи број усмерен против судских одлука, а мање од половине тог броја оспорава одлуке Врховног суда или Врховног управног суда. Између 1993. и 2012. године, такве уставне жалбе бројиле су приближно 54.000, док су други захтеви (нарочито за преиспитивање